

גמ"ר 3275/07/14 - מדינת ישראל נגד עלי ונוס

בית משפט השלום לתעבורה בצפת

גמ"ר 3275-07-14 פרקליטות מחוז צפון- פלילי נ' ונוס

בפני: כבוד השופט בסאם קנדלפת

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

עלי ונוס

הנאשם

הכרעת דין

אני מזכה את הנאשם מהאשמה המיוחסת לו בכתב האישום.

הנאשם מואשם בעבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, לפי סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בצירוף סעיפים 64 ו- 40 לפקודת התעבורה, ובעבירות נלוות.

על פי עובדות כתב האישום, ביום 28.9.13 בסמוך לשעה 11:20, נהג הנאשם רכב מזדה בכביש 99 (מכיוון מזרח לכיוון מערב), ובמושב שלצדו ישב מחמוד מרהג' ז"ל (להלן: "המנוח") - שהיה חברו וקרוב משפחתו של הנאשם. הנאשם הואשם בכך שנהג את רכבו בקלות ראש וברשלנות, ללא תשומת לב לתנאי הדרך ולמתרחש בה ובמהירות שלא היתה סבירה בהתחשב בנסיבות ובתנאי הדרך. וכך, בקילומטר 5.1 של הכביש, בתוך עקומה חדה ימינה בכיוון נסיעתו, איבד הנאשם את השליטה ברכב, סטה ימינה ופגע במעקה הבטיחות שמעבר לשול הימני ולאחר מכן הסתחרר לעבר הנתיב הנגדי, תוך שהוא פוגע בכלי רכב אחרים שהגיעו ממול ונעצר בהתנגשות קשה (בצדו השמאלי של הרכב) עם רכב סוזוקי שנסע בנתיב הנגדי. כתוצאה מהתאונה נהרג המנוח.

האירוע, החל מרגע לפני ההתנגשות הראשונית במעקה כאמור ועד הסוף, תועד במצלמת וידאו שהייתה מותקנת ברכב הסוזוקי. הסרטון הוגש וסומן ת/13.

מטעם התביעה העידו (לפי הסדר): מר אסף אלפסי שהעיד כמומחה בנושא צמיגים; גב' מירית אלבז שהעידה (בעניין פורמלי לא מהותי) בנושא הצמיגים; הבוחן רס"מ אופיר ברקוביץ' אשר חקר את נסיבות התאונה; ושאר הראיות בכתב

הוגשו בהסכמה ללא שמיעת עדים.

הנאשם העיד להגנתו, ומטעמו העידו: מר גבריאל ברבי כמומחה בנושא צמיגים; ומר דורון פת כמומחה שחקר את נסיבות התרחשות התאונה.

באי כוח הצדדים, עוה"ד שירי שחף-אופק (בשם המדינה) ועוה"ד יוסי יעקבי (בשם הנאשם), הביאו בפני את סיכומיהם לעניין האשמה בפירוט. לא אחזור על כל פרטי הטענות, ואתן את דעתי לעיקר. כמו כן, אתייחס להלן לראיות ככל שהן רלוונטיות להכרעת הדין בלבד. כפי שיוסבר להלן, ההכרעה בתיק זה נפלה לטובת הנאשם לאחר שהמאשימה לא עמדה בנטל ההוכחה המוטל עליה במשפט פלילי.

קו ההגנה של הנאשם, בקליפת אגוז, הוא כך: סטיית רכבו של הנאשם לשול הימני נעשתה באופן רצוני ומכוון על מנת להתחמק מפגיעה בחיה שחצתה את הכביש מימין לשמאל בכיוון נסיעת רכב הנאשם, אך מאותו שלב, ובשל התרחשות בלתי צפויה שמקורה בכשל בצמיגי הרכב, הנאשם איבד את השליטה ברכבו שהחל להסתחרר בכביש ונעצר בהתנגשות הקטלנית הבלתי נמנעת עם רכב הסוזוקי.

המאשימה, מנגד, השליכה את יהבה על "כלל הדרך" שהנאשם לא קיים אותו כאשר סטה עם רכבו לשול הימני, ומכאן לגישתה "חובת ההוכחה מוטלת על הנאשם לסתור את חזקת הרשלנות ולהוכיח שהסטיה לא נגרמה בשל רשלנותו" (עמוד 4 לסיכומי המאשימה). כך, פטרה עצמה המאשימה מנטל הוכחת אשמת הנאשם מעל לכל ספק סביר, ובדרכה זו היא נכשלה. אסביר זאת להלן, אך תחילה אקבע את הממצאים העיקריים הדרושים להכרעה בתיק זה, ביזיקה לגרסת הנאשם שהיה למעשה העד המרכזי והיחיד (מבחינה מהותית) בפרשה זו.

הנאשם, בחקירותיו במשטרה (החל ממחרת יום התאונה - ראו ת/3; ת/4 ו- ת/5) מסר באופן נחרץ ועקבי כי סטיית רכבו לשול הימני נעשתה מתוך החלטה מודעת שלו להימנע מפגיעה בחיה (כלב בגודל בינוני) שחצתה את הכביש מימין לשמאל בכיוון נסיעתו, ולאחר מכן מסיבה שאינה ידועה לו איבד את השליטה ברכב. כך גם העיד בפני בבית המשפט, ועדותו הותירה בי רושם אמין של צעיר שהיה מעורב בתאונה טרגית שקרתה ללא אשמה מצדו. התרשמתי מכנות דבריו של הנאשם ומתשובותיו הלא מתחמקות ולא מתחכמות ואני נותן אמון מלא בגרסתו זו. ניכר על הנאשם שהוא סובל בעצמו וכואב את מות חברו בתאונה, אך יחד עם זאת היה דבק בגרסת החפות שלו שאני מקבל אותה כגרסה אמיתית אשר משקפת את המציאות כהווייתה. בהקשר זה אעיר שתי הערות: אמנם, ביום התאונה כאשר נדרש למסור דגימת דם על ידי שוטר מסר הנאשם שאינו זוכר את פרטי האירוע, אולם בהתחשב בטרומה שעבר הנאשם ברגע התאונה והפגיעות שנגרמו לו (כולל פגיעת ראש) וההשפעות שהיו לכך עליו, טענתי של הנאשם שהוא זכר את הרגע הקריטי (שקשור בכלב) בלילה (ראו סיום החקירה הראשונה של הנאשם במשטרה מיום 29.9.13 - ת/4), מתקבלת על ידי כאמיתית וכנה; מה גם שהנאשם לא נשאל על כך בחקירה נגדית. הערה שניה קשורה להודעות המעורבים האחרים בתאונה שנסעו ברכבים בנתיב הנגדי ואשר מסרו כי לא ראו דבר שהפריע לנאשם בנתיב נסיעתו. אינני נותן משקל כלשהו לעדויות אלה של המעורבים: הטענה "לא ראיתי" איננה ראיה לחובת הנאשם בנסיבות המקרה ואין בה כדי להפריך את גרסת הנאשם בדבר החיה שחצתה את הכביש, כל שכן שאותם עדים אף לא ראו לדבריהם רכב שנסע לפני רכב הנאשם למרות שהדבר הוכח בעליל בסרטון הווידאו שהוגש שבו רואים משאית חולפת על פני אותם מעורבים לפני שרכב הנאשם התנגש בהם.

ממצא מכריע נוסף קשור לשלב שבו איבד הנאשם את השליטה ברכב - האם לאחר ההתנגשות הראשונית במעקה בצד ימין, כגרסת המאשימה, או לאחר הסטייה הרצונית לשול הימני ועוד לפני הפגיעה במעקה, כגרסת הנאשם. בנקודה זו סרטון הווידאו שהוגש יחד עם עדות המשכנעת של מומחה ההגנה מר דורון פת והממצאים בזירה נותנים תשובת ניצחת לטובת הנאשם. אומר קודם כך: אין זה מקרה שבו נהג מסיבה בת עוולה (כגון מהירות מופרזת, היסח דעת, שכרות, התעסקות בטלפון נייד, עייפות, הירדמות, אי שמירת רווח מספיק וכיו"ב) סטה עם רכבו לשול הדרך והתנגש במעקה בטיחות ולאחר מכן איבד את השליטה ברכב וגרם לתאונה קטלנית. המאשימה לא הוכיחה כל אשם מסוג זה מצד הנאשם שהביא לאיבוד השליטה ברכב. בסיכום חקירתו הנגדית הטיחה התובעת בנאשם כי התאונה לא קרתה בגלל כלב או כל גורם אחר "אלא המהירות" (עמוד 28 לפרוטוקול מיום 28.7.15) - והנאשם שלל זאת. ייחוס התאונה למהירות מופרזת שבה נהג הנאשם את רכבו עובר לתאונה תמוהה היא בעיני דווקא על רקע עדותו של הבוחן

המשטרה אשר העיד מטעם המאשימה באופן חד וברור כי אין עסקין בסטייה מנתיב נסיעה שנגרמה עקב נהיגה במהירות מופרזת (ראו פרוטוקול הדיון מיום 6.5.15 עמוד 12). ובחזרה לשלב איבוד השליטה הרי רואים בפרוטוקול הווידאו כי רכב הנאשם כבר היה נתון באיבוד שליטה עוד לפני רגע ההתנגשות במעקה הבטיחות והדבר אף מקבל חיזוק מסימן מריחת צמיג גלגל קדמי שמאלי של רכב הנאשם (סומן באות ד' בתרשים תאונת הדרכים ת/12) שנמצא כ- 29 מטרים לפני מקום ההתנגשות במעקה, ללמדך שאין מדובר בסטייה מהנתיב היישר לתוך נקודת ההתנגשות במעקה אלא בסטייה רצונית ונשלטת שאחריה (מסיבה שלא הוכחה על ידי המאשימה) אבדה השליטה ברכב עוד לפני ההתנגשות במעקה (ולא בעקבותיה) ורכב הנאשם הגיע לנקודת ההתנגשות במעקה בזווית ובצורה שאינה מותרת ספק במסקנה זו. הטיב להסביר זאת המומחה מטעם ההגנה, מר דורון פת, שאני נותן לעדותו בהקשר זה את מלוא המשקל:

"מהסרטון רואים שבשלב הפגיעה במעקה הרכב כבר היה מסובב ביחס לציר הכביש ביותר מ- 90 מעלות. במהירות נסיעה סבירה על הכביש 80 קמ"ש או פחות או יותר אף נהג ואפילו מומחה לא מסוגל באמצעות היגוי לבצע תפנית כל כך חדה אלא אם ישנו גורם מתערב שקשור לאחידת הצמיגים בכביש. מעל 90 מעלות בלתי אפשרי. נתקלנו באלפי תיקי של נהג שנרדם או דיבר בטלפון, תמיד הפגיעה הייתה בדופן הרכב או בפינה, 90 מעלות ומעלה זה רק גורם נוסף ... התערבות של גורם נוסף. דרך ההגה לבד לא תצליח. בפרוטוקול רואים גם שהרכב כבר מגיע במצב של החלקה וסבסוב עוד לפני הפגיעה במעקה וזה מה שיצר את הסימן ד' בתרשים".

(ראו פרוטוקול מיום 23.6.16 עמוד 45; וראו תשובות העד לשאלות בית המשפט בעמוד 47 לפרוטוקול).

הנה כי כן, הנאשם גרם פיזית לתאונה שבה נגרם נהרג המנוח, שכן אלמלא סטה מלכתחילה לימין סביר להניח כי התאונה לא הייתה מתרחשת. אך אין די בקשר סיבתי-עובדתי זה בין ההתנהגות לבין התוצאה כדי לייחס - משפטית - את התוצאה לנאשם ולחייב אותו ברשלנות. נדרשת בנוסף זיקה ספציפית-נורמטיבית - אם תרצו: קשר סיבתי משפטי - בין ההתנהגות לבין התוצאה, שרק בהתקיימותה ניתן לייחס את התוצאה לנאשם (מרדכי קרמניצר "על הרשלנות בפלילים - יסוד נפשי, יסוד עובדתי או שניהם גם יחד" משפטים כ"ד 71, 85 (התשנ"ד)). בענייננו, קשר סיבתי משפטי זה המאפשר ייחוס אחריות פלילית לתוצאה, לא הוכח. סטיית רכבו של הנאשם לימין כדי להתחמק מפגיעה בחיה שחצתה את הכביש הייתה מוצדקת וסבירה ואין לראות בה, כשלעצמה, התרשלנות בנסיבות העניין. בהקשר זה אני דוחה מכל וכל את טענת המאשימה בסיכומיה (עמוד 5) כי הציפייה הסבירה מהנאשם הייתה דווקא לסטות לכיוון הנגדי. טענה זו נטולת כל היגיון ומנוגדת לכל סטנדרט התנהגות מקובל. סטיית הרכב לשמאל לעבר הנתיב הנגדי אסורה היא. אין כל הצדקה במחיר התחמקות מפגיעה בחיה לסכן עוברי דרך תמימים, לחסום את נתיב נסיעתם וליצור פוטנציאל סיכון מיותר לאפשרות גרימת תאונת דרכים קשה שעה שהשול הימני רחב דיו ופנוי, ואין הצדקה לכך בכלל. מכאן שהתנהגותו של הנאשם אשר סטה עם רכבו לשול הימני הייתה סבירה ומוצדקת כאמור ובכך הוא הרים את חובת ההוכחה המוטלת עליו (החובה מספר 2 כהגדרתה בפסק הדין הידוע בעניין ע"פ 28/49 זרקא נ' היועץ המשפטי לממשלה) לסתור את חזקת הרשלנות שקמה נגדו בשל אי שמירה על "כלל הדרך". אולם חובת הראיה (החובה מספר 1) מוטלת על המאשימה מהתחלת המשפט ועד סופו להוכיח את אשמת הנאשם מעל לכל ספק סביר, וחובה זו מעולם לא עברה אל הנאשם (להוכיח את חפותו). מכך התעלמה המאשימה. משהראה הנאשם כי סטייתו לשול הימני הייתה מוצדקת וסבירה ואין מקורה ברשלנות, חובתה של המאשימה הייתה להמשיך ולהביא ראיות על כך שאיבוד השליטה שבא לאחר הסטייה לשול מקורו בהתנהגות פסולה, אסורה או רשלנית מצד הנאשם. ההגנה ניסתה להוכיח - אף מעבר לנדרש ממנה - שאיבוד השליטה נגרם בשל כשל בצמיגי הרכב של הנאשם. אין צורך בכך והדבר אינו דרוש להכרעה. הנטל בהקשר זה מוטל על המאשימה להוכיח רשלנות מצד הנאשם ולא על הנאשם להוכיח את חפותו. אילו טען הנאשם שהסטייה לשול הימני נגרמה בשל כשל בצמיגים, אזי בהחלט - מכוח חובת ההוכחה מספר 2 המוטלת עליו ועל רקע "כלל הדרך" - חובתו הייתה להוכיח שאכן כשל בצמיג הביא לסטיית הרכב מנתיב נסיעתו. אך בענייננו הנאשם שכנע בצורה מלאה שסטיית רכבו נגרמה בשל חיה שחצתה כאמור את הכביש וסטייה זו הייתה סבירה ומוצדקת. מכאן חוזרת חובת ההוכחה למאשימה להביא ראיות בדבר רשלנות שגרמה לאחר מכן לאיבוד השליטה ברכב ובהעדר ראיות כאלה אין מנוס מזיכוי הנאשם בשל אי עמידת המאשימה בחובת הראיה - החובה מספר 1 - המוטלת עליה להוכיח אשמת הנאשם מעל לכל ספק סביר. יפים בהקשר זה דבריו של בית המשפט המחוזי בנצרת בעניין עפ"ת (נצרת) 28434-05-13 ברזל נ' מדינת ישראל (2013):

"על [המאשימה] להוכיח אפוא, כי הפגיעה במנוחה הייתה יכולה להימנע ולהוכיח באופן פוזיטיבי כיצד הייתה יכולה התאונה להימנע. רק אם מגיעים למסקנה חישובית ולפיה, התאונה הייתה יכולה להימנע ובאילו תנאים יכולה הייתה להימנע, כי אז היה ניתן לקבוע, כי [הנאשם] חרג מתנאי ההתנהגות הנדרשים וכי התגבשו בעניינו יסודות עבירת ה"רשלנות" ולפיכך, יש להרשיעו בפלילים. ... השאלה היא, מה צריך ומה

יכול היה [הנאשם] לעשות על מנת למנוע את התאונה, ובהינתן, כי לא יכול היה לעשות דבר, או למצער, התביעה לא הוכיחה מה יכול היה לעשות, אזי יזוכה המערער".

כך בענייננו. התביעה לא הוכיחה במה התרשל הנאשם וכיצד באופן סביר יכול היה למנוע את התאונה. הנאשם, כדי להתחמק מפגיעה מיותרת ומסוכנת בחיה, הסיט רכבו לעבר השול הימני, כדי "לעקוף" את החיה מבלי שיצר כל סיכון הנראה לעין. מהירות נסיעתו - בהעדר ראיה לסתור - היתה סבירה ואין בהתנהגותו זו כל התרשלות. מסיבה שלא הובררה דיה איבד הרכב את אחיזתו בכביש, הסתחרר והתנגש בסופו של דבר ברכב אחר שהגיע ממול מבלי שהיתה יכולת בידי הנאשם למנוע את התאונה. לא הוכח כי התאונה נגרמה בשל סיכון בלתי סביר צפוי שהנאשם נטל והתממש, וההנחה לטובת הנאשם היא שמדובר בסיכון סביר, אף בלתי צפוי, שהתממש. המאשימה - שעליה מוטל הנטל - לא הוכיחה אחרת.

חובת הראיה לעולם מוטלת על המאשימה, והנאשם הביא ראיות אף מעבר לנדרש ממנו במשפט פלילי. לפיכך, בהעדר ראיות מטעם המאשימה בדבר רשלנות מצד הנאשם, התוצאה היא זיכוי של הנאשם, ולו מחמת הספק.

אין חולק על כך כי לא ניתן להרשיע את הנאשם בתיק זה על סמך השערות והנחות בעלמא כפי שמבקשת המאשימה, ומכאן מתחייב זיכוי של הנאשם - וכך אני מחליט.

זכות ערעור תוך 45 ימים מהיום.

ניתנה היום, ג' אלול תשע"ו, 06 ספטמבר 2016, במעמד הנאשם ובא כוחו, עו"ד יוסי יעקבי, ובאת כוח המאשימה, המתמחה גב' עדי שמעון מפרקליטות מחוז הצפון.